

Paolo Daniele Scirpo

Υπ. Διδ. Κλασσικής Αρχαιολογίας στο Ε.Κ.Π.Α.

pascirpo@arch.uoa.gr

Το εκτός των τειχών ιερό της Κυβέλης στις Άκρες της Σικελίας

Το ότι τα εκτός των τειχών ελληνικά ιερά είχαν καθοριστική σημασία για τις ίδιες τις πόλεις για πολλούς και ποικίλους λόγους, είναι ήδη δεδομένο στην επιστημονική έρευνα.

Τέτοια παραδείγματα μπορούν να βρεθούν πολλά στο ιταλιωτικό και σικελιωτικό πλαίσιο, αλλά αυτό που δείχνει κάπως περισσότερο ενδιαφέρον είναι η περίπτωση των Ακρών, υπο-αποικίας των Συρακουσών, όπου στην ελληνιστική εποχή εμφανίζεται ένα ιερό, αφιερωμένο στη θεά Κυβέλη.

Το σημαντικό αυτό ιερό είναι σκάμμενο στο βράχο και βρίσκεται στην πλαγιά του Colle Orbo, κατά μήκος της Συρακουσίας οδού. Η λαϊκή φαντασία το ονόμασε «Santoni». Ο άνθρωπος που το ανακάλυψε – αν εξαιρέσουμε την αναφορά γάλλου περιηγητή του 18^{ου} αι. – ήταν ο βαρώνος Gabriele Judica, που στο πρώτο μισό του 19^{ου} αι. πραγματοποίησε ανασκαφές στο λόφο Serra Palazzo, χρηματοδοτώντας τις ο ίδιος, θέλοντας να ερευνήσει τα λείψανα των αρχαίων Ακρών.

Ο Luigi Bernabò Brea, ως ο τότε Έφορος Αρχαιοτήτων των Συρακουσών, στη μονογραφία του περί των Ακρών χρονολόγησε το ιερό και έκανε τη γραφική του τεκμηρίωση, που χρησιμοποιείται έως σήμερα. Πιο πρόσφατα η Giulia Sfameni Gasparro στη μελέτη της για τη λατρεία της Κυβέλης στη Σικελία, υπογράμμισε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ιερού, που το διαφοροποιούν σαφώς από τα μικρασιατικά πρότυπά του.

Η πρόσφατη ανακάλυψη στη Σάμο ενός ιερού της Κυβέλης, που χρονολογείται από τους ανασκαφείς του στην αρχαϊκή εποχή, παρέχει νέα στοιχεία για σύγκριση με το ιερό των Ακρών. Σύμφωνα με αυτά τα νέα δεδομένα, το ιερό των Ακρών αποτελούσε ίσως τον ενδιάμεσο κρίκο μεταξύ δύο μεγάλων σταθμών του ταξιδιού της θεάς Κυβέλης από την Ασία προς τη Ρώμη κατά τη διάρκεια των αιώνων.